

Република Македонија
Влада на Република Македонија
Министерство за култура

Министерство за култура на
Република Македонија
ЕМБС 4219651

Сектор за заштита на
културно наследство

ул. „Туро Гаквиќ“ бр. 61
1000 Скопје
Република Македонија

тел. +389 (0) 2 32 07 428
тел. +389 (0) 2 32 07 417

Бр. 12 - 10274/2

Датум: 03.11.2015 год.

До: ДРЖАВЕН ЗАВОД ЗА РЕВИЗИЈА
ул. „Македонија“ бр. 12/3, 1000 Скопје

ПРЕДМЕТ: Коментари и забелешки по Нацрт-извештајот за извршената ревизија на успешност *Начин на водење музејска евиденција во националните и локалните установи и заштитата на музејските предмети*

ВРСКА: Ваш бр. 14-153/35 од 28.9.2015 г.

Почитувани,

Во врска со Нацрт-извештајот за извршената ревизија на успешност *Начин на водење музејска евиденција во националните и локалните установи и заштитата на музејските предмети*, Министерството за култура ги дава следниве коментари и забелешки.

Музеите во Република Македонија, како установи од областа на културата, во согласност со Законот за културата и Законот за музеите, се самостојни правни лица, кои својството на правно лице го стекнуваат со упис во Централниот регистар на Република Македонија.

Во согласност со позитивните законски прописи од областа на културата, директорот и Управниот одбор на установата се одговорни за законското работење на установата.

Оттука, јавните музеи во Република Македонија се должни да ги применуваат сите закони кои се предметни за нивната работа.

I. Во Нацрт-извештајот во главата I. „Основни податоци, во точката 3.3. Музеи во Република Македонија“ е нотирано дека од извршените истражувања во музеите, до денот на ревизијата, не е извршена реорганизација на националните музеи кои се организирани како *национални установи - заводи за заштитата на спомениците на културата и музеи*.

Со членот 178 од Законот за заштита на културното наследство од 2004 година е утврдена реорганизацијата на заводите за заштита на спомениците на културата и музеите. Имено, со оваа одредба се утврди потребата од раздвојување на споените заводи за заштита на спомениците на културата и музеите во градовите Охрид, Битола, Прилеп, Штип и Струмица. Со оваа реорганизација, наведените заводи за заштита на спомениците на културата требаше да

продолжат со работа како конзерваторски центри со прецизно утврдено подрачје на територијална надлежност, додека музеите кои функционираше во состав на наведените заводи требаше да продолжат со работа како национални музеи. Со оваа одредба беше утврден и рок во кој беше потребно да се изврши распоредувањето на работниците, уредувањето на прашањата во врска со опремата, инвентарот, архивата, документацијата, средствата за работа и другите средства. Оваа одредба од Законот е преодна одредба и како таква не може да се менува, дополнува или да се избрише со изменување и дополнување на Законот за заштита на културното наследство.

До рокот утврден во самиот член, Министерството за култура изработи повеќе анализи за ефектите од ваквата реорганизација, но и за фискалните импликации кои ќе произлезат од реорганизацијата. Врз основа на направените согледувања се оцени дека ниту функционално, ниту економски е оправдано да се изврши наведената реорганизација.

Функционирањето на заводите и музеите во рамките на една установа, имајќи предвид дека се работи за извршување сродни дејности, не претставува пречка и не е на штета при остварувањето на надлежностите на установата кои се предметни и за музејското работење и за заштитата на недвижното културно наследство.

II. Во главата III. Ревизорски наоди точка 1.1. „Целосност, навременост и соодветност на музејската евиденција“ е нотирано дека Владата на РМ нема донесено Одлука за давање движни ствари на користење од еден државен орган на друг државен орган. Во однос на оваа забелешка, укажуваме дека во Законот за користење и располагање со стварите во државна сопственост и со стварите во општинска сопственост („Службен весник на РМ“ бр. 78/15) нема законска основа Владата на РМ да донесе одлука само за давање на користење на движни ствари на еден државен орган, без притоа истовремено да го утврди и престанокот на користењето на движни ствари на друг државен орган. Во конкретниот случај, наведените музејски предмети беа дел од судска постапка во којашто беше наредено музејските предмети, без претходно да се евидентираат во книгите за евиденција на Музејот на Македонија, да се предадат на Археолошкиот музеј на Македонија. Дополнително овде треба да се нагласи дека музејските предмети беа преместени од Музејот на Македонија во Археолошкиот музеј на Македонија со полициска придружба. Од наведените причини, нема законска основа Владата на РМ да донесе одлука за престанок на движни ствари, бидејќи движните ствари претходно не биле евидентирани во книгите за евиденција на Музејот на Македонија. Министерството за култура во консултација со Музејот на Македонија, Археолошкиот музеј на Македонија, Управата за имотно-правни работи, како и со други надлежни органи, презема мерки за надминување на овој проблем и негово решавање во согласност со позитивните законски прописи.

III. Во точката 1.1.3. од Извештајот нотирани се слабости во одредбите на Законот за заштита на културното наследство и Правилникот за формата, содржината и начинот на водење на влезната книга, книга на инвентар, излезна книга, картотека и другите видови на музејска евиденција и музејска документација.

Во однос на забелешката дека во Законот за заштита на културното наследство не е утврден временски период во кој движните археолошки наоди пронајдени со археолошките истражувања треба да се предадат на јавната музејска установа укажуваме за следново: во Законот за заштитата на културното наследство во членот 59 се дефинирани обврските на носителот на дозволатата и на стручниот раководител на археолошките истражувања. Меѓу другото, обврска на стручниот раководител е да обезбеди чување и одржување на наоѓалиштето и наодите. Избор и одговорност на стручниот раководител и на носителот на дозволатата е дали ќе обезбеди чување на наодите на самој археолошко наоѓалиште или ќе процени дека од безбедносни причини наодите треба дневно да се доставуваат до просториите на музејот кој е носител на дозволатата.

Надзор над изведувањето на работите врши Управата за заштита на културното наследство. Имено, во согласност членот 60 од Законот за заштита на културното наследство, Управата за заштита на културното наследство, доколку носителот на дозволата или стручниот раководител ги изведува археолошките истражувања спротивно на издадената дозвола, може со решение привремено да ги запре работите и да определи рок за исполнување на условите за нивно продолжување. Доколку во определениот рок од страна на носителот на дозволата и стручниот раководител не се исполнат условите за продолжување на археолошките истражувања или во случај на непосредна опасност по ископините, Управата може со решение да ја одземе издадената дозвола.

Во корелација со горенаведените информации е и членот 95-а став (3) од Законот за заштита на културното наследство, според кој лицата кои имаат право на научна сопственост на предметите (носителот на дозволата и лицата кои учествувале во истражувањата) се должни научната обработка на предметите да ја вршат во јавната установа која е носител на правото на користење на предметите. Наведената одредба упатува дека веднаш по завршување на археолошките ископувања предметите треба да се достават до музејот кој е носител на дозволата.

Во однос на Правилникот за формата, содржината и начинот на водење на влезната книга, книга на инвентар, излезна книга, картотека и другите видови на музејска евиденција, укажуваме дека евидентирањето на музејските предмети во влезна книга, книга на инвентар и излезна книга има долга традиција на законско регулирање, почнувајќи од 1961 година. Со Правилникот за формата, содржината и начинот на водење на влезната книга, книга на инвентар, излезна книга, картотека и другите видови музејска евиденција и музејска документација од 2006

година дополнети постојните форми на евидентирање (покрај книжното воведено и електронско евидентирање).

Музеите во Република Македонија во континуитет од 50 години се должни да ги евидентираат музејските предмети во книгите за евиденција и се одговорни за водењето на овие книги.

Во насока на унапредување на системот на евиденција, Министерството за култура со допис бр. 55-5769/1 од 24.4.2015 година побара од националните и локалните музеи во Република Македонија да достават предлози за изменување на цитираниот Правилник. При изработката на измените и дополнувањата на Правилникот ќе бидат земени предвид и укажувањата содржани во овој извештај.

IV. Во точката 1.2. „Ревизија на музејските предмети“ е нотирано дека музеите не вршат попис на музејските предмети во согласност со законската регулатива за попис на средствата и обврските и усогласување на сметководствената со фактичката состојба утврдена со пописот, укажувајќи дека законодавецот не ги има земено предвид спецификите на музејското работење и музејската дејност. Во однос на ова, Министерството за култура до Министерството за финансии ќе достави Иницијатива за изменување и дополнување на законската регулатива во насока исклучокот од годишниот попис, покрај за буџетските корисници кои вршат книжарска или библиотекарска дејност, да се однесува и за буџетските корисници кои вршат музејска дејност. Укажуваме дека физичкиот попис на музејските предмети не е поврзан со ревизијата на музејските предмети, со која треба да се утврди состојбата на музејските предмети и потребата за преземање соодветни мерки за нивна ефикасна заштита, а не физичкото постоење на музејските предмети. Обврската за вршење на ревизија на музејските предмети за музеите е утврдена со Законот за музеите донесен 2004 година, а музеите биле должни да донесат соодветен општ акт со кој ќе го пропишат начинот на кој ќе ја вршат ревизијата.

V. Во точката 1.4. „Стандарди за определување на видовите на музеите, за нивната работа, за сместување и чување на музејските предмети“ е нотирано дека матичните музеи, односно националните установи, односно општите локални музеи го немаат потребниот број музејски збирки во согласност со Правилникот за стандардите за одредување на видовите на музеите, за нивната работа, за сместување и чување на музејските предмети и музејската документација („Службен весник на РМ“ бр. 72/06). Со Законот за заштита на културното наследство од 2004 година во согласност со Уставот на РМ од 1991 година се воспостави нов модел на заштита на културното наследство преку воведување на категоризација на културното наследство. Имено, во согласност со Законот, културното наследство со исклучителни и други посебни вредности и карактеристики е културно наследство од особено значење, а културното

наследство, кое како трајна вредност не спаѓа во категоријата *културно наследство од особено значење* претставува *значајно културно наследство*.

Во согласност со член 37 став 1 точка 4 од Законот за заштита на културното наследство, за културно наследство заштитено врз основа на Законот се сметаа движното културно наследство со кое управуваат јавните установи за заштита (музеи, библиотеки, кинотека) запишано во инвентарната книга како значајно културно наследство.

За предметните збирки на музеите да добијат повисок степен на заштита како културно наследство од особено значење потребно е да се спроведе постапка за ревалоризација.

Ревалоризацијата е стручно и научно проценување на вредностите и својствата на културното наследство во функција на потврдување, проширување, засилување или намалување на дејството на заштитата, вклучувајќи и нејзино изземање или престанување.

Методологијата, постапката и начинот на вршење на ревалоризацијата е регулирана со Правилникот за валоризација, категоризација и ревалоризација на културното наследство („Службен весник на РМ“ бр. 20/04 и 44/14). Ревалоризацијата е сложен и обемен процес која опфаќа повеќе фази како: *прибирање, средување и обработка на расположивите поганоци, увид во состојбата на добројто, проверка и ажурирање на идентификационите и другите поганоци на евиденцираното добро, калсифицирање и документирање на добројто, исцаржување, комарирање на поганоците, дефинирање и редефинирање на режимот на заштитеа, изработка на елаборат за ревалоризација и изработка на предлог за донесување на акт за заштитеа*.

Укажуваме дека најголем дел од музејските збирки во јавните музеи сè уште не се ревалоризирани, а со самото тоа на збирките кои ги поседуваат националните музеи не им е потврден статусот на *културно наследство од особено значење*.

Непотврдувањето на статусот не значи дека националните музеи од аспект на значењето на збирките не ги исполнуваат стандардите пропишани со законот.

VI. Во точката 2.2.3. е нотирано дека на Археолошкиот музеј на Македонија му се отстапени предмети кои се прогласени за културно наследство од особено значење без правна основа на нивното отстапување. Укажуваме дека Министерството за култура, заради допрецизирање на одредбата предложи измени и дополнувања на Законот за заштита на културното наследство (Предлог-законот веќе е во собраниска процедура за донесување) и предвиде исклучок, т.е. *размената и отстапување во земјата на движното културно наследство и другојто заштитено движно добро да може да се врши со Одлука на Владата на РМ, по прелиминарно мислење од Управата*.

VII. 2.2.2. За состојбата со условите во објектот Музеј на Илинденското востание и Крушевската Република во рамките на Историскиот музеј во тек на реализација се два проекти, и тоа: *Техничка реализација на трајна музејска поставка во Музејот на Илинденско востание и Крушевската Република* и *Техничка реализација на осовременување и дојолнување на трајна музејска поставка во Музеј-Леарница*. Овде треба да се додаде дека во 2012 година Заводот за заштита на споменици на културата и музеј – Прилеп интервенираше на покривот од Музејот на Илинденското востание и Крушевската Република, при што е целосно saniран.

VIII. Во точката 2.3. Основни акти за заштита на музејските предмети и акти за заштита од незаконски дејствија, вооружен судир и природни непогоди е нотирано дека во статутите на установите потребно е да се утврди донесување на интерни акти со кои ќе се овозможи ефективно извршување на музејската дејност а со тоа и заштита на музејските предмети. Во однос на оваа констатација, укажуваме дека со членот 145 став (1) точка 17 од Законот за заштита на културното наследство утврдена е надлежност на Управата за заштита на културното наследство да врши работи на безбедносна заштита и заштита на културното наследство во случај на вооружен судир и природни непогоди.

Исто така, укажуваме дека заради усогласување на статутите на националните установи од областа на културата, со измените на Законот за културата, Министерството за култура со допис бр. 55-1903/1 од 12.2.2015 година ги задолжи националните установи да донесат нови статuti.

Постапката за донесување нови статuti за националните установи во најголем дел е завршена и во новите статuti се содржани и одредби за донесување на интерни акти на установата за заштита на музејските предмети и акти за заштита од незаконски дејствија, вооружен судир и природни непогоди.

Понатаму во оваа точка, меѓу другото, е констатирано дека не се врши примопредавање на музејските збирки од кустосите што заминуваат од музејот во друга институција или по разни основи им престанува работниот однос, на кустосите кои ја преземаат збирката, како и тоа и дека не се водат посебни книги во кој ќе се евидентира секое отклучување и влегување во депоата и просториите каде што се чуваат музејските предмети.

Во однос на оваа констатација, укажуваме дека со измените и дополнувањата на Законот за музеите („Службен весник на РМ“ бр. 88/15) се утврди обврска за музеите да спроведуваат превентивна и трајна заштита на музејскиот материјал и на музејските предмети. Во согласност со Законот, превентивната заштита, меѓу другото, опфаќа и регулиран пристап на вработените до музејскиот материјал и до музејските предмети, како и контрола на пристапот на посетителите до музејските предмети. Со Законот се утврди донесување на подзаконски акт со кој ќе се проплати начинот на спроведување на превентивната

заштита на музејскиот материјал и на музејските предмети. Подзаконскиот акт ќе го донесе министерот за култура по предлог на Управата за заштита на културното наследство.

Воедно, со измените на Законот за музеите се утврди дека музеите се должни да вршат ревизија на музејските предмети, т.е. и редовна и вонредна ревизија. Редовната ревизија на музејските предмети се врши на секои пет години, а вонредна ревизија се врши кога музејските предмети се преместуваат од еден во друг музеј и кога кустосот кој е одговорен за музејската збирка ќе се прераспореди на друго работно место или кога ќе му престане работниот однос.

Во врска со констатацијата дека во минатиот период Министерството за култура и Управата за заштита на културното наследство недоволно вршеле надзори во делот на евиденција и заштита на музејски предмети укажуваме за следново: *во согласност со член 144 од Законот за заштитата на културното наследство за вршење на ујравнише, стручнише и друѓише работи од областа на заштитата на културното наследство основана е Ујравата за заштитата на културното наследство како орган во состав на Министерството за култура. Една од надлежностите на инспекторите за културно наследство ујврдена во член 168 став 1 точка 2 е да вршат контрола на водењето на евиденциите, инвентарните и друѓише јавни книги за заштитениите добра.*

За надминување на состојбите во однос на вршење поголем број надзори во музеите во однос на примената на Законот за музеите и Законот за заштита на културното наследство - *водење евиденција на музејските предмети* - со измените на Законот за заштита на културното наследство од декември 2014 година во членот 168 од Законот се регулираше дека инспекторите за заштита на културното наследство се должни двапати годишно да извршат надзор во јавните установи за заштита од аспект на спроведување на Законот за заштита на културното наследство и другите прописи за заштита на културното наследство.

Наведеното законско решение ќе придонесе за зголемување на бројот на надзори во музеите.

IX. Во однос на изнесените констатации од ревизорскиот извештај во делот III. РЕВИЗОРСКИ НАОДИ 3. Кадровска екипираност и техничка опременост на музеите, ги даваме следните појаснувања.

IX-1. 3.1. Кадровска екипираност на музеите

Во изминатите години, особено во периодот од 2010 до 2014 година, направени се повеќе анализи од страна на Министерството за култура во однос на потребата од вработување стручен и административно-технички кадар во националните музејски установи. Досега се реализирани поголем број вработувања, како по пат на огласување за слободни работни места така и по пат на спогодбено преземање. Овде ќе нагласиме дека вработувањето по пат на

спогодбено преземање се однесува исклучиво на административно-техничкиот кадар. Досега се направени заложби од страна на Министерството за култура во однос на подобрување на кадровата екипираност во посочените установи, но останува обврската и за натамошно следење на потребите за вработување, особено на стручниот и на дефицитарниот кадар. За подобар преглед на состојбата со стручниот кадар кај посочените установи, како и прогресот на вработувањата во периодот од 2006 до 2015 година, ги наведуваме следниве податоци: Во Музејот - Гевгелија во 2006 има 5 стручни вработени, додека во 2015 година тој број се покачува на 8; истот број на зголемување стручни вработени се забележува и во Музејот на тетовскиот крај, од 5 стручни вработени во 2006 на 8 во 2015 година; во Музејот - Куманово, пак, има значително подобрување, така во 2006 има 9 стручни вработени, а во 2015 година се 19; во Историскиот музеј - Крушево во 2006 има 3 стручни вработени, а во 2015 таа бројка се покачува на 7; голем исчекор кај стручните вработувања има и во Националната галерија на Македонија со тоа што во 2006 има 11, а во 2015 година има 21 вработен; подобрување има и во Музејот на современата уметност, каде што во 2006 бројот на стручни вработувања изнесува 12, а во 2015 година се покачува на 16; во Заводот за заштита на спомениците на културата и музеј - Охрид бројот на стручни вработени во 2006 изнесува 15, додека во 2015 година таа бројка се покачува на 23; слично подобрување има и во Заводот за заштита на спомениците на културата и музеј - Струмица, па во бројки ситуацијата е следна: 2006 има 11, а во 2015 има 18 стручни вработувања; удвојување на стручниот кадар има и во Заводот за заштита на спомениците на културата и музеј - Штип, со тоа што во 2006 има 9 стручни вработени, а во 2015 година има 18.

Исто така, овде треба да се напомене дека во рамките на годишните проекти одобрени од Министерството за култура, установите заради непречено вршење на нивните надлежност, можат дополнително да ангажираат лица за извршување стручни работи врз основа на договор на дело, што преставува можност за надолжување на евентуалниот недостаток на стручен кадар при реализацијата на програмските активности на установата.

IX-2. 3.2. Техничка опременост на музеите

Во однос на техничката опременост на музеите, појаснуваме дека уште во периодот од 2009 до 2010 година направена е анализа на состојбите со техничката опременост на музеите, со што непосредно се согледа состојбата со техничката опременост на депоата, како и состојбите на постојаните музејски поставки во националните музеи во Македонија. Врз основа на тоа, се предложи дека подобрувањето на овој сегмент од музејската дејност ќе биде еден од главните приоритети и стратешки цели во Националната стратегија за развој на културата за период од 2013 до 2017 година со цел да се пристапи кон конкретно решавање на состојбите.

Како резултат на оваа анализа, во јуни 2014 година се донесе Заклучок на Владата на РМ со кој се утврдија два проекти со кој треба да се надмине неповолната состојба на националните музејски установи: **Осовременување на дейоаџа во музеџе на Македонија и Восџосџавување џосџојани џосџавки во националнџе музеи**. Проектот е предвиден да се реализира во период од 2015 до 2017 година преку Годишната програма за остварување национален интерес во културата, а Министерството за култура ја информира Владата на Република Македонија за динамиката на реализација на секои шест месеци.

Досегашната динамика на реализација е со различно темпо за секоја од превидените установи. Одделението за музејска дејност укажува дека во 2015 година за оваа намена се обезбедени доволно финансиски средства, но не се доволно искористени од страна на установите. Исто така, забележано е дека при пријавувањето на нацрт-годишните програми, кои се доставуваат секоја година во јуни за наредната година, не се посветува доволно внимание при проектирањето на потребите за овие проекти. За предвидените проекти во 2016 година Одделението за музејска дејност констатираше дека одделни установи не ги доставиле предвидените проекти поврзани осовременувањето на депоата и воспоставувањето постојани поставки кај националните музеи, иако континуирано се информирани за предвидената динамика и им е укажувано дека осовременувањето на депоата, безбедносната заштита и комплетирањето на збирките е нивен највисок приоритет.

* * * * *

Во прилог на досегашното вложување во осовременување на постоечките постојаните музејски поставки ќе ги наведеме следните примери: во 2006 година се обновува **џосџојанџа еџнлошка џосџавка** во Музејот – Куманово; во 2007 година се уредува **исџорискџа џосџавка** во Старата кула во Кратово како преокт на Музејот на град Кратово; во 2010 година Заводот за заштита на спомениците на културата, музеј и галерија - Битола беше награден со „4. ноемвриска награда“ од градот Битола за уредување на постојаната музејска поставка **Од неолиџ до денес**, воедно е и прогласен за музеј на годината од МНК – ИКОМ; во 2011 година е воспоставена **џосџојана археолошка џосџавка** во Заводот за заштита на спомениците на културата и музеј – Прилеп и целосно е обновен Меморијалниот музеј 11. Октомври 1941, популарно наречен Участакот; во 2012 година во рамките на Завод за заштита на спомениците на културата и музеј – Штип е реализиран проектот **Ремоделирање на џосџојанџа археолошка џосџавка**; во 2013 година се обновува **џосџојанџа музејска џосџавка** во Музејот на современата уметност.

Во 2015 година во насока на подбрување на состојбата со постојаните поставки и депоата во националните музеи во Македонија во фаза на реализација

се повеќе проекти, и тоа: Реконципирање на постојаната историска поставка и Осовременување на дејоата во Музејот на Македонија - прва фаза - **Музеј на Македонија**; Техничко-технолошко осовременување на темајските, постојаниите музејски поставки и дејоата во Музејот - прва фаза - **Природонаучен музеј на Македонија**; Завршна фаза од техничка реализација на трајна музејска поставка во Музејот на Илинденско востание и Крушевската Република и Техничка реализација на осовременување и дојолнување на трајна музејска поставка во Музеј-Леарница - **Историски музеј - Крушево**; Изведба на села и експонирање - постојана етнолошка поставка (втора фаза), Реализација на проектот Лайндариум во деловната зграда на Заводот и музеј - Прилеп (прва фаза) и Адаптација во историја во дејо на икони - Галерија на икони - **Завод за заштита на спомениците на културата и музеј - Прилеп**; Осовременување на постојана музејска поставка во Завод и музеј - Струмица - **Завод за заштита на спомениците на културата и музеј - Струмица**; Ремоделирање на постојана етнолошка поставка и Осовременување на археолошкото дејо - **Завод за заштита на спомениците на културата и музеј - Штип**; Санација и адаптација на Стара железничка станица во Центар за посетители и формирање привремена поставка со лайндариум (прва фаза) - **Национална установа за управување со археолошкиот локалитет Стоби - Градско**; Одремување на Уметничка галерија со материјали за две дејо на две нивоа - **Уметничка галерија - Тетово**; Експериментално уредување на дејото во Музејот - **Музеј на албанската азбука - Битола**; Додремување на етнолошкото и историското дејо со современи полици, ормани и Додремување на дејото за стари ракописи со совремна опрема - **Завод за заштита на спомениците на културата и музеј - Охрид**.

* * * * *

Во насока на квалитативно подобрување на овој сегмен од културното живеење во Република Македонија, Министерството за култура посвети огромно внимание и на отворање нови музејски установи, почнувајќи од отворањето на Уметничката галерија - Тетово во 2007 година, во 2008 година е отворена наколната населба Музејот на вода „Залив на коските“ на локалитетот Миќов Град во Охрид, единствен од таков вид во државата. Исто така, значаен момент во 2008 година е и отворањето на реконструираното неолитското село Тумба-Маџари, проект, кој, како и Музејот на вода, претставува вовед во експерименталната археологија. Во 2009 година се отвора новата институција - Спомен-куќата на Мајка Тереза Во 2011 година се отворија и профункционираа три национални музејски установи: Музеј на македонската борба за државност и самостојност, Музеј на ВМРО и Музеј на жртвите на комунистичкиот режим во Скопје; Спомен-куќата на Тодор Проески - Крушево; Музејот на албанската азбука - Битола. Така, оваа година останува за паметење во музејската дејност со оглед на значителните

капитални инвестиции во овој сегмент од културното милје на Македонија. Во 2014 година, исто така, има голем исчекор во музејологијата во Македонија, па така, оваа година се отворени: Археолошкиот музеј на Македонија, а во рамките на Музејот на Македонија е отворена постојаната поставка *Граѓанската војна во Грција (1946-1949) и евакуацијата на деца на егејскиот дел на Македонија*, сегмент од историјата кој воопшто не беше музеолошки третиран во изминатите децении, како и Музејот на ВМРО за Штип и Штипско 1893-1934, кој функционира во рамките на Заводот за заштита на спомениците на културата и музеј – Штип.

Новите музеи, изградени во последните 10 години ги исполнуваат највисоките стандарди предметни за музејското работење и од аспект на депоата, и од аспект на безбедносна заштита и од аспект на чување и изложување на музејските предмети.

Дел од музеите кои биле предмет на ревизијата, се градени во педесетите години на минатиот век, согласно на стандардите за музејско работење предметни за тој временски период. Долгорочно, а што е видливо од проектите кои во изминативе неколку години се реализираат преку Министерството за култура, ќе се работи на имплементирање на стандардите предметни за музејското работење во сите национални музеи.

X. 3.2.1. Во однос на склучувањето годишни договори за финансирање на националните музеи, како и склучувањето на анекс-договорите со националните музеи, Одделение за музејска дејност појаснува дека крајната сума доделена за секој проект поединечно во годишните договори зависи од динамиката на реализација за секој проект одделно, како и од реалните потреби во текот на годината кои се варијабилни. Така, зголемувањето или намалувањето на сумата за одделен проект е во комуникација меѓу установа и Министерството за култура. Овде треба да се нагласи дека годишните потреби, односно приоритети ги креираат самите установи, а нивното одобрување е во заемна соработка со Министерството за култура.

XI. 2.2.4. За вршењето на административните обврските кои ги има Министерството за култура во однос на Националниот совет за културното наследство, треба да се истакне дека таа активност зависи од ажурноста на Управата за заштита на културното наследство, на што, пак, претходат активностите на националните и локалните установи за заштита на културното наследство. Министерството за култура постапува во оној момент кога до него ќе се достави материјал за свикнување седница на Националниот совет. Сето ова е поврзано со валоризацијата/ревалоризацијата на културното наследство и донесувањето одлуки на Владата на РМ за прогласување *културно наследство од особено значење*. Во овој сегмент видлива е неажурноста на Управата за заштита на културното наследство, но и на установите во однос на запазување на динамиката

на доставување на предметите кои се однесуваат на постапката за заштита на културното наследство.

За надминување на наведените состојби во измените на Законот за заштита на културното наследство од декември 2014 година, направени се измени во членот 35 од Законот, според кој, на елаборатите за валоризација, односно ревалоризација изработени од надлежните установи, ревизија врши Управата за заштита на културното наследство. Доколку со ревизијата се утврди дека елаборатите не се изработени во согласност со Законот, Управата ги враќа на доработка на изготвувачот. Изготвувачот е должен во рок од 30 дена да го доработи елаборатот.

За недоследна примена на членот 37 став 7 од Законот, од страна на установите предвиден е прекршок со глоба од 1500 евра.

Имајќи го предвид напред наведеното, укажуваме дека за најголем дел од констатациите содржани во Извештајот, Министерството за култура и пред датумот на започнување на вршење на ревизијата од страна на Државниот завод за ревизија веќе презело мерки за надминување на состојбите, преку измени на законската регулатива, преку *Националната стратегија за развоја на културата за периодот 2013-2017 година*, како и преку реализација на конкретни проекти, заради што сметаме дека таквите забелешки треба да бидат изоставени од Нацрт-извештајот.

Со почит,

МИНИСТЕР,

д-р Елизабета Канческа-Милевска

Изработиле/одобриле:

- м-р Весна Илиевска;
- м-р Снежана Ристовска;
- Диме Маџовски;
- м-р Александар Јорданоски.